

Çin'in Yeni Koronavirüs Zatürresine Karşı Savaşı: Mücadeleler, Sonuçlar ve Yansımalar*

GONG JIANHUA

Araştırma görevlisi,
Sanghay Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Gong Jianhua, Şanghay Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Araştırma Görevlisi ve Şanghay Yerel Hükümeti'nde Psikolojik Danışman olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Teori (Türkiye) ve Hukuk Sistemi ve Derneği (Çin Halk Cumhuriyeti) gibi dergilerde çeşitli makaleler yayınlamıştır. Başlıca araştırma alanları, ideolojik ve politik eğitim ve kamuoyu araştırmasıdır. Son dönemde Şanghay Eğitim Komisyonu'nun Mükemmel Gençlik Projesi kapsamında yürütülen "Yapay Zekanın Yükseköğretim Modelleri Üzerindeki Etkisi" çalışmalarının başkanlığını yapmaktadır. gongjianhuaajin@163.com

* Bu makale İngilizceden Türkçeye Mehmet Enes Başer-Doğukan Doğu tarafından çevrilmiştir.

ÖZ

Çin'in Wuhan kentinde aniden ortaya çıkan ve buradan, önce Çin'in diğer bölgeleri ve kısa süre zarfında diğer ülkelere de hızla yayılan ölümcül salgının toplumsal ve ekonomik etkileri bu makalenin ana konusudur. Sadece Çin ile sınırlı olmaksızın, tüm dünyada derin endişelere yol açan "Yeni Koronavirüs"e bağlı ölümcül zâtürre ile ortaya çıkan süreç; neden, etki ve sonuçlarıyla ele alınmaktadır. Çin'in geliştirdiği refleks ile salgına müdahale tarzına değinildikten sonra, bu müdahale süreci boyunca meydana gelmiş olabilecek ihmaller üzerinde durulmaktadır. Göze çarpan ihmallerin giderilmesi yolunda, merkezi yönetimce alınan önlemler ve yapılan idari tasarruflar, üzerinde durulan konular arasındadır. Salgın süreci boyunca, merkezi ve yerel yönetimlerin benimsediği tutum, kamuoyu ve dış dünya ile ilişkileri de özetle ele alınarak, salgının sosyo-ekonomik bakımdan Çin üzerindeki olası etkileri de değerlendirilmektedir. Çin'in YKZ savaşı dünya çapında bir mücadele olup, Çin'in başarısı dünyaya güvenlik getirecektir. YKZ salgınının başlangıcı aşamasında gelişen olaylar, bizlere "ortak bir geleceğe sahip bir insan topluluğu oluşturma" ihtiyacının önemini ve aciliyetini önemli ölçüde göstermektedir.

ANİDEN ORTAYA ÇIKAN YENİ KORONAVİRÜS zâtürresi salgını (Çinli yetkililer tarafından kabul edilen kısaltma ile YKZ), uluslararası toplumda çok büyük endişeler yarattı. Çünkü bu salgın sadece Çin sınırları içinde değil, 20'den fazla ülkede de ortaya çıkmış bulunuyor. Günümüzün küreselleşmiş dünyasında, tüm salgınlar tek bir yer ile sınırlı değildir; hiç kimse ve hiçbir ülke tek başına bundan kurtulamaz. "Kapının önündeki karı temizle" anlayışına sahip dar zihniyet sadece dünya çapında bir salgına yol açabilir. Bu nedenle, Çin'in YKZ savaşı dünya çapında bir mücadeleye olup, Çin'in başarısı dünyaya güvenlik getirecektir. YKZ salgınının başlangıcı aşamasında gelişen olaylar, bizlere "ortak bir geleceğe sahip bir insan topluluğu oluşturma" ihtiyacının önemini ve aciliyetini önemli ölçüde göstermektedir.

20 Şubat 2020 saat 11:00 itibariyle, 74675 onaylanmış YKZ vakasında, 4922 şüpheli durum, 16180 tedavi ve 2121 ölüm meydana geldi. Geçmiş istatistiklere kıyasla hem yeni teyit edilen hem de şüphelenilen vakaların sayısı azalırken tedavi oranı artmaya devam etti ve ölüm

riski %2 civarında kaldı (Baidu, 2020). Daha da önemlisi, birçok ilde, birbirini takip eden günler boyunca kayda değer bir artış gözlenmedi. Salgını önleme ve kontrol mücadelesi bir ay süren yoğun çabaların ardından etkisini göstermeye başladı. Merkezi hükümetin ülke genelindeki insanları salgını yenmeye ve enfeksiyon bulaşmış insanları kurtarmaya yönlendirebileceğine inanmak için geçerli nedenlerimiz var.

Bu makalede salgınla ilgili olarak, aşağıdaki beş soru yanıtlanmaya çalışılacaktır:

- 1- Yeni Koronavirüs nedir?
- 2- Çin'in bu salgına müdahalesi nedir?
- 3- Çin'in, salgın hastalıklara erken müdahale noktasında ihmali söz konusu mudur?
- 4- Salgın, Çin için ne anlama geliyor?
- 5- Salgının yol açtıkları ve bunların Çin üzerindeki etkileri nedir?

Yeni Koronavirüs nedir?

Koronavirüs, hem hayvanlarda hem de insanlarda bulunan geniş bir virüs ailesidir. Bunların ba-

zılarının insanları enfekte ederek; soğuk algınlığından Ortadoğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromuna (SARS) uzanan daha şiddetli hastalıklara neden olduğu bilinmektedir.

Yeni Koronavirüs (CoV), daha önce insanlarda görülmemiş yeni bir Koronavirüs türüdür. Şimdi 2019-nCoV olarak adlandırılan "yeni" Koronavirüs, Aralık 2019'da Çin'in Hubei Eyaletindeki Wuhan kentinde salgın rapor edildiğinde, daha önce tespit edilmemişti. Çinli yetkililer, resmi olarak "Yeni Koronavirüs Zatürresi" (YKZ) adını bugünlerde kabul ettiler.

11 Şubat'ta, Uluslararası Virüslerin Sınıflandırılması Komitesi, resmi olarak, "Yeni Koronavirüs" "SARS-CoV-2" olarak adlandırdı. Böylece, mevcut virüsün 2003'teki SARS virüsü ile kardeş olduğu anlaşıyor. Daha sonra, WHO (Dünya Sağlık Örgütü) bu virüs enfeksiyonlu zatürreyi, resmen "COVID19" olarak adlandırdı. Bu kısaltma da; Korona, Virüs, Hastalık, 2019 (yıl) sözcüklerini bir arada kapsamış olmaktadır. Wuhan'daki bu "2019-nCoV" dâhil olmak üzere, insanlara bulaşabilen yedi farklı Koronavirüs mevcut bulunuyor. Ancak, bunların hepsi korutucu nitelikte değildirler.

SARS-CoV, MERS-CoV, 2019-nCoV bulaşıcı zatürreye neden olabilirken, diğer dördü her bahar ve kış aylarında daha aktif olup sadece bilinen soğuk algınlığına neden olurlar.

YKZ'nin insandan insana bulaşabileceğine dair kesin kanıtlar bulunmaktadır. Bununla birlikte, yeni koronavirüslerin insanlara hangi hayvanlardan bulaştığına dair kesin bir sonuca ulaşmak için araştırmalar devam etmektedir. Yurtiçinde ve yurtdışında uzmanların temel görüşü bu hastalığın önlenabilir, kontrol edilebilir ve iyileştirilebilir olduğudur.

YKZ temel olarak solunum ve temas yoluyla bulaşmaktadır. Yeni Koronavirüsün neden oldu-

ğu zatürrenin kuluçka süresi ortalama 3-7 gün olup, 14 günden uzun olmamaktadır. Ölümle sonuçlanan vakalar, yaşlılar arasında ve kronik hastalıklara sahip insanlarda daha yaygındır.

Çin'in salgına verdiği karşılık

Öncelikle, tüm ülke Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin güçlü liderliği altında salgına karşı savaşmak için birleşti. 2006'da yayınlanan "Halk Sağlığı Acil Durumları"na göre, merkezi hükümetin tepkisi hızlı olarak betimlenebilir. Genel Sekreter Xi Jinping bu savaşı bizzat idare ederek, salgının önlenmesi ve kontrolü noktasında önemli talimatlar vermek üzere, Merkez Komite Siyasi Bürosu Daimi Komitesi'nin birkaç oturumunu bizzat yönetti. 25 Ocak'ta Çin Komünist Partisi YKZ Salgın Durumu için Merkezi Öncü Grup kuruldu. 27 Ocak'ta Başbakan Li Keqiang, salgın önleme ve kontrol çalışmalarını incelemek ve yönlendirmek üzere bizzat Wuhan'a geldi. Başbakan Yardımcısı Sun Chunlan ise sürekli olarak Merkezi İdare Grubunu Wuhan'da doğrudan çalışmaya yönlendiriyor. 29 Ocak itibarıyla, Çin ana karasındaki 31 bölge, özerk bölgeler ve belediyeler, halk sağlığı acil durum protokollerini en yüksek seviyede uygulamaya koydular. Ulusal liderlerin desteği, salgına karşı savaşa güven ve gerekli seferberlik imkanlarını beraberinde getiriyor.

Her düzeyden yerel yönetimler de bu mücadelede yer alıyor. Bunlar arasında Hubei Eyaleti oldukça sert önlemler aldı. Hükümet 23 Ocak 2020 saat 10:00'dan itibaren Wuhan merkezinde şehir hatlarına bağlı otobüs, metro, feribot ve uzun mesafe yolcu taşımacılığının askıya alınacağını duyurdu. Alınan önlemlerin bir parçası olarak, herhangi bir istisna olmaksızın, vatandaşlar Wuhan'dan ayrılmayacaklardır. Ayrıca, Wuhan'dan çıkışı sağlayan havaalanı ve demiryolu koridoru geçici olarak kapatılacaktır.

Guizhou Tıp ekibi yeni Koronavirüsle mücadele için Hubei'de. (Xinhua)

Wuhan şehri bütünüyle tecrit edilmesine rağmen, su, elektrik, ısıtma, iletişim, yaşam malzemeleri temini ve hastalıkların zamanında tedavisi alanlarında gerekli hizmetler sağlanmaktadır. Genel olarak toplumsal düzende bir bozukluk bulunmamaktadır ve devlet mekanizmaları normal şekilde çalışmaya devam etmektedir.

Çin Halk Cumhuriyeti tarihinde, muhtemelen bütün insanlık tarihinde de olduğu gibi, ilk defa bir salgını önlemek amacıyla bu kadar katı kararlar yürürlüğe konmaktadır. İlk defa olarak, on milyonlarca insanın yaşadığı kentler tecrit edilmiştir. Wuhan'ın tecrite alınması bu virüs salgı-

nının şiddetini, ciddiyetini ve Çin hükümetinin salgını önleme ve kontrol etme noktasındaki kararlılığını yansıtıyor.

Konuya ilişkin verilerin değerlendirmesine göre, eğer katı tecrit politikaları 3 ila 5 gün gecikmeyle yürürlüğe girmiş olsaydı, Bahar Festivali dolayısıyla yoğun iç nüfus hareketliliği, aile fertlerinin buluşması vs. neticesinde enfeksiyonun yayılma oranı toplam nüfus içerisinde %20 olarak hesaplanmaktadır. Şayet bu durum gerçekleşseydi, ülke genelindeki tıbbi kaynaklar son derece azalacak ve hatta bir dizi derin ekonomik ve sosyal kriz tetiklenecekti (Jiandong, 2020). Aynı zamanda, küresel çapta daha fazla sayıda ülke ve insan nüfusu tehlikede olacaktı.

Wuhan şehri bütünüyle tecrit edilmesine rağmen, su, elektrik, ısıtma, iletişim, yaşam

Çin Halk Cumhuriyeti lideri Xi Jinping Hubei'de.
(APL Xinhua/Pang Xinglei)

malzemeleri temini ve hastalıkların zamanında tedavisi alanlarında gerekli hizmetler sağlanmaktadır. Genel olarak toplumsal düzende bir bozukluk bulunmamaktadır ve devlet mekanizmaları normal şekilde çalışmaya devam etmektedir. Batı ile karşılaştırıldığında, Çin'in büyük bir hükümeti vardır, ancak devlet ve Çin Komünist Partisi, aynı zamanda bir meşruiyet kaynağı olan halka hizmet etmeyi amaçlamaktadır. Sonuç olarak, ülkenin belirleyici ve zamanında aldığı karar, bizim büyük bir felaketten kaçınmamızı sağlamıştır.

İkincisi, mevkidaş destek modeli,¹ gücünü tekrar gösterdi. Wuhan'daki tıbbi altyapı seviyesi nispeten gelişmiş olmasına rağmen, salgının vahameti ve aciliyeti karşısında; var olan hastane kaynakları, yatak kapasitesi, tıbbi donanım ve sağlık personeli sayısı yetersiz kalmıştır. Çin'de

eski bir söz vardır: “Bir felaket meydana geldiğinde her taraftan yardım gelir.” Birleşik dağıtım adı altında, 19 eyalet düzeyindeki birimler, Hubei'deki meslektaşlarını desteklemeye başladı. 11 Şubat'tan itibaren Ulusal Sağlık Komisyonu, Geleneksel Çin Tıbbi Devlet İdaresi, Çin Kızılhaçı, 29 il (özerk bölgeler, belediyeler), Sinciang İnşaat Birliği ve askeri hastaneler toplam 178 sağlık ekibi ve 21618 tıbbi ekibi bölgeye göndererek Hubei'yi desteklemiştir (Hubei Daily, 2020).

Yukarıdaki sorunlara cevaben, birçok bölgede hızlı bir şekilde hastaneler kuruldu. Huo Shenshan ve Lei Shenshan gibi iki hastane on gün içinde 2 bin 500 yatak kapasitesiyle hizmet verecek şekilde tamamlandı. Binlerce yatak kapasiteli “mobil kabin hastaneleri” de aynı zaman diliminde kuruldu. Hubei yerel hükümeti, 16 eyalet üniversitesinin tesislerini de daha fazla vaka ortaya çıkması durumunda, rezerv izolasyon alanı olarak tahsis etmiş bulunuyor. Tıbbi malzemeler ve YKZ'nin önlenmesi ve kontrolü için gerekli malzemeler zamanında temin edilmiştir. Tıbbi koruyucu giysiler, maskeler ve ilgili ilaçlar üretebilen imalat şirketleri gece gündüz ihtiyaçları karşılamak için çalışmaktadırlar. Sebye ve muhtelif gereçler, her kesimden sürekli olarak Wuhan'a gönderilmektedir. Lojistik şirketleri, ihtiyaç duyulan kaynakların taşınması için “Yeşil Kanal” oluşturdular. Hükümet ayrıca, halk sağlığı hizmetleri için ve salgından koruma amaçlı olarak, hızlı bir şekilde özel finansal fonlar tahsis etmiştir (Yongchao, 2020). Akademisyen Zhong Nanshan'ın dediği gibi, “Güçlü

¹ Mevkidaş Destek Programı Çin'de yerel yönetimler arasında akran dayanışmasına dayanan, ekonomik olarak gelişmiş veya daha güçlü bir bölgedeki mevkidaşların ekonomik olarak az gelişmiş veya daha zayıf bir bölgedeki mevkidaşlarına yardım sağlamasını örgütleyen bir politik tutumdur. Programda, desteklenecek bölge ile konusunda başarılı yerel yönetimler eşleştirilir ve ihtiyaç duyulduğunda destekleyici yerel yönetimdeki mevkidaşlar desteğe ihtiyacı olan başka bölgedeki ilgili alanda destekler. Bu model temel olarak, Afet Desteği, Finansal Destek, Tıbbi Destek ve Eğitim Desteği olmak üzere dört ana destek modelinden oluşur. Destekler fikirsel, maddi ve kaynaklı olabildiği gibi gerekli görüldüğünde iş gücü desteği de verilir. Bunun ilk örneği, 2008 yılındaki Wenchuan depreminde başarıyla yerine getirilmiştir. Wuhan kaynaklı Korona salgınında da Hubei iline Jiangsu'lu mevkidaşları destekte bulunmuştur. (bkz. <https://baike.baidu.com/item/>)

hareket edilerek birçok şey çözülebilir. Wuhan, ülkenin yardımıyla birlikte toparlanacaktır." (Changjiang Daily, 2020).

Üçüncüsü, savunma hattını kurmak için tüm insanlara güvenmek gerekiyor. Xi Jinping, salgının bir "şeytan" olduğunu ve "şeytanın saklanması izin vermeyeceklerini" belirtti. Dolayısıyla, hükümet ve parti, kitleleri seferber etmeli, örgütlemeli, birleştirmeli; ortak bir savunma ve kontrol uygulamalı ve halkın savunma hattını inşa etmelidir. 1.4 milyar insandan evlerinde kalması talep edildi. Kitleler ilk başlardaki eleştirileri ve şüpheleri bir kenara bırakarak bunu anlayışla karşılayarak desteklemeye başladığında, süreç bir iş birliğine dönüştü. Kentsel topluluklar ve kırsal kesim, şebeke tabanlı salgın önleme (bütün birimlerin birbiriyle eşgüdüm içinde çalıştığı) ve kontrol işlemlerini uygulamışlardır. Sayısız sağlık personeli, toplum çalışanı, polis ve gönüllüler gece gündüz salgının ana cephesinde mücadele etti. Ordu da, aynı zamanda, salgını önleme ve kontrol etme çabalarında ön saflarda yer alarak, halka büyük bir güven verdi. Salgın hastalıkların önlenmesi ve kontrolü için Çin'in binlerce yıllık gelenekleri değişti. Yetişkinler ve çocuklar artık akrabalarını ve arkadaşlarını ziyaret etmiyor, artık seyahat ve tatile heveslerinden vazgeçerek, bir gecede "ev erkekleri ve kadınları" haline geldiler. WeChat programında Çinli insanlar yiyecekleri sergileyip gülümsüyor ve sevgi ifadelerini paylaşıyorlar. Bu durum Çinlilerin karamsarlığa ve paniğe kapılmadığını göstermektedir (People's Daily, 2020).

Dördüncüsü, aktif olarak uluslararası işbirliği yürütülmektedir. Çin, patojeni daha önce görülmemiş ölçüde kısa bir süre zarfında belirleyerek, virüsün gen dizilimlerini Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve diğer ülkelerle olası olan en

kısa sürede paylaşarak, virüs tespit araçlarını hızlıca geliştirme olanağı sağladı. Çin Sağlık Bakanlığı, salgın bilgilerini ilgili ülkeler ve bölgelerle gerektiği şekilde paylaştı. Bunun sonucunda, gerekli olan eylemleri yerine getirmek için değerli bir zaman kazanıldı. Ayrıca, Çin hükümeti Dünya Sağlık Örgütü'nün, salgınla mücadelede yardımcı olacak uluslararası bir uzman heyeti Çin'e göndermesini memnuniyetle karşılamaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti Kızılhaçı Koronavirüs ile mücadelede görev başında. (Xinhua)

Buna ek olarak, Çin ilk etapta 21 ülke dahil olmak üzere, yabancı hükümet ve kurumlardan olmak üzere çok miktarda bağış aldı. Çin bu yardım ve desteği unutmayacaktır. Bu ülkeler arasında Japonya oldukça önemli bir örnek teşkil ediyor. Japon yetkililer, büyük miktarda tıbbi malzeme bağışlamanın yanı sıra, son derece çirkin ayrımcı ifadelerle cevaben "Virüs kötüdür, insanlar değil" şeklinde bir resmi açıklama da yaptılar. Japon Liberal Demokrat Partisi'ne mensup her parlamenterin maaşından 5000 Yen

tutarındaki bir bölümün, Çin'in salgınla mücadelesinde destek için bağışlanmasına da karar verilmiş bulunuyor (Tencent Net, 2020).

Başka bir örnek ise İran'dır. Çin Dışişleri Bakanlığı, İran Dışişleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif'in Çin ile dayanışma başlatan ilk yabancı bakan olduğunu ve Çin'e üç milyon tıbbi maske sağladığını belirtti. İran'ın hala ABD'nin yaptırımları altında olduğu düşünüldüğünde Çin için bunu yapmasının kolay olmadığı görülüyor (FMPRC, 2020a).

Türkiye'nin Çin Büyükelçisi ve Türk öğrenciler, Türk halkının Çin halkıyla dayanışmasını göstermek için "Wuhan Jiayou, Zhongguo Jiayou" (Güçlü Kal Wuhan; Güçlü Kal Çin) dileklerini ileten video çektiler.

Türkiye, Çin'e dış destek sağlayan ilk 21 ülke arasında yer almıştır. 31 Ocak 2020'de, Türk Hava Kuvvetleri askeri uçağı ile Wuhan'a toplamda 1000 setlik kimyasal koruyucu giysi, 93500 filtre maskesi ve 1000 adet tek kullanımlık kimyasal koruyucu giysi yardımı sağlandı (Chuanbao, 2020). Daha sonra, Türkiye'nin; TİKA, AFAD, TİM, İGA ve Turkish Cargo gibi kurumları, Çin'e çok sayıda tıbbi cihaz yardımı yapılmasını organize ettiler. Ayrıca, Türkiye'nin Çin Büyükelçisi ve Türk öğrenciler, Türk halkının Çin halkıyla dayanışmasını göstermek için "Wuhan Jiayou, Zhongguo Jiayou" (Güçlü Kal Wuhan; Güçlü Kal Çin) dileklerini ileten video çektiler. Dışişleri Bakanı ve Devlet Konsey Üyesi Wang Yi'nin Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile görüşmesinde belirttiği gibi, "Çin tarafı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Dışişleri Bakanı'nın Çin'in salgınla mücadelesine verdiği desteği defalarca takdir etmiştir" (Xinhua Net, 2020a).

Çin'in Salgın Hastalıklarla Mücadelesindeki Eksiklikler

2003 yılında Çin ciddi bir SARS olayı yaşadı. Buna göre, Çin'in, salgınla başa çıkmak için yeterli deneyime sahip olması gerekiyordu. Ama anlaşılan o ki, tarihten tam anlamıyla bir ders çıkarılamamıştır. Salgın, ilerleyen zaman içerisinde belirgin biçimde kontrol altına alınmakla birlikte, erken ve orta dönemde ve kamuoyunun denetimi ve yönlendirilmesinde çeşitli sorunlar ortaya çıktı.

İlk olarak, yerel yönetim ve Salgın Kontrol Bölümü, salgının şiddetini hafife alarak, salgının ülke çapında yayılmasına karşı harekete geçmede yavaş kaldı. 21 Ocak 2020'de Ulusal Sağlık ve Tıp Komisyonu üst düzey uzman grubunun başkanı akademisyen Zhong Nanshan, Wuhan'ı inceledi ve "virüsün kişiden kişiye, insanlar arasında bulaşabileceğine" dikkat çekti (The Paper, 2020a). Ne var ki bunun öncesinde, yerel hükümet aynı yönde bir açıklama yapmadığı gibi, Bahar Şenliği nedeniyle kitlesel toplanma faaliyetlerini kontrol altına almamıştır. Wuhan'ın yerleşik nüfusu 14 milyonun üzerindedir. Ancak, 5 milyon insan Wuhan tecrit edilmeden önce "olağan" şekilde kentten ayrılmıştır (The Paper, 2020b). Bu durum, salgının ülke çapında hızla yayılmasının önemli bir nedeni olmuştur. Bu açıdan, yerel yönetimlerin, salgının yayılmasından sorumlu olduğu söylenebilir.

İkincisi, Hubei Eyaleti ve Wuhan kenti salgınla başa çıkmak için ciddi tıbbi kaynaklardan yoksundu, Wuhan çevresindeki şehirler ve ilçeler de bu açıdan yetersizdi ve ülkenin her yerinden sağlanacak yardıma gereksinim bulunuyordu. Salgının yol açtığı durum, ulusal halk sağlığı sisteminin; personel, teknoloji ve donanım bakımından hala eksikleri olduğunu ortaya koyuyor.

Eğer söz konusu salgın, Wuhan'a kıyasla daha az tıbbi olanağa sahip bulunan bir bölgede baş gösterseydi, daha fazla can kaybına neden olacağı anlaşılıyor. Bu anlamda, halk sağlığı kaynaklarının doğu ve batı, büyük şehirler ile küçük ve orta kentler arasında eşit olmayan bir şekilde dağıldığı ve dağıtımında büyük farkların olduğu görülmektedir. Bu salgın bir sorunu ortaya koyuyor: Çin'deki tüm şehirler hala tam bir halk sağlığı sistemi, bulaşıcı hastalık önleme sistemi ve yoğun bakım ünitesi izolasyon kaynak yönetim sisteminden yoksundur. Dolayısıyla, kentlerin ve ilçelerin bulaşıcı hastalıkların tedavisine ilişkin standartlara uygun olan ve salgının denetimi için gerekli altyapıya sahip, yeterli sayıda yatak bulunan muhtelif hastanelere gereksinim duymaktadırlar (Qifan, 2020).

Wuhan kazanırsa Hubei Eyaleti kazanır, Hubei kazanırsa Çin, Yeni Koronavirüs Zâtürresi'ne karşı olan bu savaşı kazanır. Wuhan ve Hubei'nin teyit edilmiş vaka sayısı hakkında zaman içindeki veriler, yerel liderler kademesinde yapılan değişikliklerin isabetli ve etkili olduğu kanıtlanmıştır.

Üçüncüsü, hükümet kamuoyuna yeterince dikkat etmiyor. Bu durum ise hükümetin güvenilirliğinin azalmasına neden oluyor. 35 yaşındaki Dr. Li Wenliang'ın 7 Şubat'taki ölümü, kamuoyunda güçlü bir tepkiye neden oldu. Aralık sonunda Dr. Li, virüsün kişiden kişiye yayılabileceğini fark ederek, bu yönde beyanatta bulunduğu polis tarafından uyarıldı. Sonunda, yerel hükümet onu rahat bırakmadı. İyileştiğinde sahadaki görevine devam etmek için ısrar etti.

Sıradan insanlar tarafından Dr. Li bir kahraman olarak kabul edildiği gibi WHO tarafından da övüldü. Buna ilaveten, bağışlar yoluyla ulaşan malzemenin Wuhan Kızılhaçı tarafından dağıtılmasıyla ilgili bir çok sorunun meydana geldiği de görülmüştür. Bu durum ülke çapında eleştirilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sonuç olarak, Devlet Denetleme Komisyonu, kapsamlı bir soruşturma yürütmek üzere bir soruşturma ekibini Wuhan'a yollamak suretiyle, kamuoyunun taleplerine karşılık olarak, endişeleri gidererek, gerçeğin ortaya konulması konusundaki beklentileri güçlendirdi. Hubei Hükümeti'nin izlediği adımlar yararlı ancak çok da etkili değildi. Hükümet ilk aşamadaki ihmaller nedeniyle insanların ihtiyaçlarını hala karşılayamıyor. 13 Şubat 2020'de Hubei Eyaleti ve Wuhan'daki üst düzey liderler, merkezi yönetim tarafından görevden alındı, yerel hükümette düzenlemeler yapıldı. Şangay'ın salgın başladığı esnada Belediye Başkanı olan Ying Yong, Hubei Eyalet Partisi Komitesi Sekreteri olarak Jiang Chaoliang'ın yerine geçti. Aynı zamanda, mevcut Jinan Parti Sekreteri Wang Zhonglin, Wuhan Parti Sekreteri olarak Ma Guoqiang'ın yerini aldı (Xinhua Net, 2020b).

Bu düzenlemelerden sonra, salgın durumu olumlu yöne doğru evrilmeye başlamıştır. Tecrit ve tedavinin iki önemli adımına odaklanılarak Wuhan'da, büyük ölçekli bir araştırma ağı kuruldu. Bununla birlikte, 24 saat boyunca sıkı bir kriz yönetim modeli uygulanarak, görevini yerine getirmeyen yetkilileri ciddi bir şekilde cezalandırdı. Amaç beş adımda şu şekilde özetlenebilir: Hastalık şüphesi olanların tamamının %100 saptanması, hastalık şüphesi olanların tamamına %100 oranında DNA testleri yapılması, ateşli hastalıkları olan herkesin %100 oranında teste tabi tutulması, hastalık sahibi olanların tamamının %100

oranında tecrit edilmesi ve köylerin tamamının %100 oranında kapatılmasıdır (Xinxin, 2020). Bu katı politikaların uygulanmasıyla birlikte, Wuhan'daki salgın büyük ölçüde hafifletildi. Wuhan kazanırsa Hubei Eyaleti kazanır, Hubei kazanırsa Çin, Yeni Koronavirüs Zatürresi'ne karşı olan bu savaşı kazanır. Wuhan ve Hubei'nin teyit edilmiş vaka sayısı hakkında zaman içindeki veriler, yerel liderler kademesinde yapılan değişikliklerin isabetli ve etkili olduğu kanıtlanmıştır.

Salgın Çin için ne anlama geliyor?

Çin'in YKZ ile yaptığı savaş dört cepheyi kapsıyor. İlk cephe tıbbi savaştır. Hayat ve ölümle ilgili en kritik savaş budur. İlk savaş alanı en önemli olan Wuhan şehridir. İkinci savaş alanı çok önemli, Hubei Eyaletidir. Üçüncü savaş alanı olarak, ülke genelindeki diğer eyaletler de çok önemlidir: Ülkenin her yerinden ve hatta dördüncü ve beşinci kademe şehirlerden gelen tıbbi ekipler, Wuhan ve Hubei'ye toplandı. Yaşam tehlikesi ne olursa olsun, bu beyaz melekler en güzel hayata geri dönüşü gerçekleştirdiler.

İkinci cephe ekonomik savaştır. Salgınla savaşmak için ülke, zengin insanlar için sorun olmayan, ancak sıradan insanlar için sorun oluşturacak şekilde tatilleri uzattı. Tatilin uzamasıyla, sıradan insanlar için iş yoksa gelir de olmuyor; çünkü küçük ve orta gelirli işyeri sahipleri bunu karşılayamıyor. Sonuçta; turizm, eğlence, üretim, ulaşım bu dönemde durgunluğa giriyor. Öte yandan, ülke ekonomisinin de normal şekilde işlemesi ve üretime başlanması gerekmektedir. Bu nedenle, salgını önleme ve kontrolün ekonomik kalkınma ile nasıl dengeleneceği, merkezi ve yerel yönetimlerin her düzeyde çözüm bulması gereken bir konu haline geliyor.

Üçüncü cephe diplomatik kampanyadır. Salgın karşısında, birçok ülke Çin'e yönelik anlayış-

larını ve desteklerini, karlı havada odun/kömür göndererek ve yardım elini uzatarak gösterdi. Pakistan Çin'e ulusal önemde stratejik malzemeler bağışladı. Kamboçya Başbakanı Hun Şen, Çin halkı ile birlikte olduğunu göstermek için Çin'e özel bir ziyaret gerçekleştirdi (FMPCR, 2020b). Çin'e karşı hala "kuyuya düşen adama bir de taş atan" ülkeler ve insanlar da var. Trump yönetiminin Ticaret Bakanı Wilbur Ross, Koronavirüsün, istihdamı Çin'den ABD'ye geri getirebileceğini söyledi. Walter Russell Mead, Washington Post'ta Çin'in "Asya'nın Hasta Adamı" olduğunu söyledi (Hong Kong China News Agency, 2020). Alman Der Spiegel, virüsün "Çin Malı" olduğunu söyledi. Bunların hepsi, bazı Batı medyası ve politikacılarının insanlık dışı yönünü göstermektedir. Bu koşullar altında Çin diplomatik bir karşı saldırı başlatmalı, Çin'in salgınla mücadeledeki performansı ile güçlü ve sorumlu bir ülke imajını göstermeli ve salgını yenmek için Çin halkının kahraman ruhunu sergilemelidir.

Dördüncü cephe inanç savaşıdır. Salgın karşısında, bazı ülkeler aşırı kısıtlayıcı önlemler aldı. Bu tavsiye edilmeyen bir tutumdur. Salgından daha korkutucu olan şey paniğin kendisidir. Franklin Roosevelt'in dediği gibi, "Korkmamız gereken tek şey korkunun kendisidir". Hükümet, özellikle merkezi hükümet, gerçeği araştırdığı, açık ve şeffaf tutumu sürdürdüğü ve kamuoyunu doğru bir şekilde yönlendirip yanıt verdiği sürece, güveni güçlendirmeye yardımcı olacaktır.

Salgının Sonucu ve Çin Üzerindeki Etkisi Nedir?

30 Ocak 2020 de, Şangay Tıbbi Tedavi Uzman Grubu lideri Profesör Zhang Wenhong, salgın hakkındaki analizinde üç olasılık ortaya koydu. Birincisi başarı; yeni vakaların sayısının son iki

Hubei Eyaleti Xianning Şehri için ayrılan bir tıbbi ekip üyesi 12 Şubat 2020. (Xinhua)

haftada azalır. Wuhan'daki salgın iki ayda kontrol edilirken, Wuhan çevresi iki ayda enfeksiyondan temizlenir. Büyük eyalet ve kentlerde düzensizlik görülmez ve WHO Çin'in yüksek risk değerlendirmesine son verir. İkincisi başarısızlıktır; Çin 2009'da Meksika grip modelini izler ve sonuçta virüs dünyayı silip süpürür. Üçüncüsü çıkmazdır; Çin'deki her hastane bir bulaşıcı hastalık hastanesi haline gelir ve bireylerin hastalığa karşı bağışıklık kazanmasıyla birlikte hastalığın doğal olarak ortadan kalkmasına kadar YKZ, gündelik yönetim uygulamalarının bir parçasına dönüşür (Whenhong, 2020).

Halen, fiili kontrol sonuçları açısından, Çin'in ulusal sistemi ve maliyetini düşünmeksizin uygulanan kontrol önlemleri, yukarıda belirtilen ilk sonuca doğru götürmektedir. Salgının Nisan

ayında zirveye ulaşması bekleniyor ve daha sonra önemli ölçüde kontrol altına alınabilecektir (The Paper, 2020c). Çin için, salgını hızlı ve tamamen kontrol etmekten başka seçenek yok. Aksi takdirde, Çin üç büyük maliyet ödeyecek. Bunlar şu şekildedir:

Birincisi stratejik maliyettir. Şu anda, Amerika Birleşik Devletleri bu salgını bir panik atmosferi yaratmak ve özellikle de WHO'nun YKZ salgınını uluslararası ölçekte, halk sağlığı bakımından endişe verici bir acil durum olarak ilan ettiğinde, Çin'i politik ve ekonomik olarak izole etmek için kullanmayı planlamaktadır. ABD'nin amacı, Çin-ABD ticaret savaşında başaramadığını başarmaktır. Bu nedenle Çin, salgının gelişimini en kısa zamanda durdurmalı ve Çin'in gelişimi için yeni bir stratejik fırsat dönemi kazanmalıdır.

Çincede kriz aynı zamanda “risk içinde fırsat” anlamına da geliyor. Çin bu salgının olası en kısa sürede üstesinden gelebilirse, kriz, Çin'e büyük fırsatlar ve stratejik faydalar da getirecektir.

İkincisi ekonomik maliyettir. Çin, küresel tedarik zincirinin merkezindedir. Salgın uzun süre kontrol edilemezse, küresel tedarik zinciri şiddetli bir kargaşa tuzağına sürüklenecek ve küresel çokuluslu şirketler kendi tedarik zincirlerini yeniden düzenlemeyi düşünecekler. Bu, aynı zamanda Çin için stratejik bir ekonomik kayıptır. O zamana kadar, işler ABD'ye dönmeyecekse, kısmen diğer ülkelere de aktarılacak ve bundan sonra geriye dönüş de olmayacaktır. Küresel tedarik zincirinin çekirdek, merkezi konumu bozulursa, Çin'in ekonomik yapısının düşük kaliteli sanayiden yüksek kalite sanayiye geçişi kesintiye uğrayacaktır. Bu nedenle, Çin'in salgını en kısa sürede yok etmesi, endüstriyel üretime hızlı bir şekilde devam etmesi ve dış güveni sağlamayı ve yabancı yatırımları çekmeyi sürdürmesi gerekmektedir.

Üçüncü maliyet, insanların geçimi konusundaki maliyettir. Salgın iyi kontrol edilmezse, ciddi ekonomik sorunlardan dolayı insanların geçim koşullarına kaçınılmaz olarak büyük bir olumsuz etkisi olacaktır. Sonuçta zenginler ve fakirler, ne olursa olsun herkes, büyük bir tehdit altında olacaktır. Zenginler daha büyük ekonomik zarara uğrarken yoksullar da daha kötü ekonomik koşullarla karşılaşacaktır. Salgın uzun süre devam ederse, toplum istikrarsız hale gelecektir.

Çincede kriz aynı zamanda “risk içinde fırsat” anlamına da geliyor. Çin bu salgının olası en kısa sürede üstesinden gelebilirse, kriz, Çin'e

büyük fırsatlar ve stratejik faydalar da getirecektir. İlk olarak, Çin'in otoritesi ve inandırıcılığı ile küresel kural koyma yetenekleri daha da artacaktır. Bu sefer Çin, 1.4 milyar kişilik bir ülkede duraklama düğmesine doğruca basmış oldu. Sonuç olarak, ülkede düzenli bir şekilde diğer işler askıya alındı ve daha sonra herkes salgınla savaşmak için birleşti. Hangi ülke bunu yapabilir?

İkinci olarak, Çin ekonomisi kısa vadede önemli kayıplara uğrayacak, ancak orta ve uzun vadede gelişmeye devam edecektir. Bu savaşta hızlı ve tam bir zafer elde edersek, ekonomik faydalar kısa vadede kaybedilecek olsa da, tüm dünya Çin hükümetinin ve halkının risklerden kaçınma, bunları giderme konusunda güçlü bir yeteneğe sahip olduğunu görecektir. “Çin'in sepetine yumurta koymak güvenlidir”, özellikle de finans ve yatırım alanlarında. Çin'in pazar potansiyeli ve endüstriyel yetenekleri göz önüne alındığında, Çin'de daha fazla kaynak yoğunlaşacak olup, bu da uzun vadeli ekonomik faydalar anlamına gelmektedir. Dahası, bu salgın yüzünden; iş verimliliğimizi, gelişmekte olan endüstrileri, yeni iş modellerini vb. içeren yeni başlangıçlar kaçınılmaz olarak popüler olacak ve bu da ekonomi için uzun vadede pozitif bir anlama gelecektir.

Üçüncüsü, Çin'in sosyal yönetim kapasitesi sonuç olarak büyük ölçüde iyileştirilecektir. Bu salgın, ulusal yönetimdeki eksikliklerin çoğunu görmemizi sağladı. Dolayısıyla, iyileşme ve ilerleme hızımız çok hızlı olacaktır. Politikalarımızı yukarıdan aşağıya uygulama yeteneği büyük ölçüde geliştirilecek ve böylelikle sosyal sorunlar daha çabuk saptanarak hızla çözülecektir. Devlet yönetişimi yeteneğindeki bu gelişme, tüm ülkenin kalkınması için büyük öneme sahip olan sosyal işlevselliğin verimliliğinde bir artış anlamına gelmektedir.

YKZ, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana; en hızlı yayılan, en fazla alanda yayılma gösteren ve en fazla sayıda insana bu-
laşan ve etkileri bakımından en güçlü, etki ala-
nı bakımından tüm Çin'i (1.4 Milyar Nüfus) ve
tüm dünyayı etkileyen bir salgın olarak önemli
bir durumdur. Salgınla mücadele konusunda,
ordunun sağlık kollarının devasa bir ölçekte mo-
bilizasyonu, virüsün karantinaya alınması nokta-
sında çok büyük çaplı tecritler, hastane inşaları
ve mobil tedavi kabinleri devreye alınarak, mü-
cadele sürecine dahil edilmişlerdir. Süreç içeri-
sinde; Çin'in 10 milyon nüfusluk kenti bir gece-
de karantinaya alması, Merkezi Büro'nun yılbaşı
gecesi en yüksek alarm seviyesinde eylemleri
yürürlüğe koyması, krize verilen ilk tepkilerden-
dir. Tüm olanlara rağmen Çinliler, tarihin bu en
uzun Bahar tatilini, (salgına karşı) eğitimler ve
hastaneler yaparak geçirmekten memnunar.

Çin'in bu salgına karşı eşi görülmemiş bir
savaş verdiğini söyleyebiliriz. Kuşkusuz, bu savaş
tüm ülkenin ölçülemez insani, maddi ve finansal
kaynaklarına mal olacaktır. Ancak, ulusun "Çin
kazanacak! Wuhan kazanacak" sloganlarına
yansıyan güveni de her zaman burada olacak-
tır. Tıpkı Çin felsefesinin bize söylediği gibi, "İyi
servet felaketin ardından gelir ve felaket iyi bir
servetin içinde pusuda bekler." Bir diğer deyişle,
kriz içinde daima fırsatlar vardır. Doğal afetler
ve insan yapımı felaketler, toplumun gelişmesi
için kaçınılmaz deneyimlerdir. Çin'in bu salgına
karşı kazandığı zafer, dünyaya da büyük katkı
sağlayacaktır. 🌸

Kaynakça

- Baidu. (2020, Şubat 2020)., Real-time Big Data Report on Novel Coronavirus Pneumonia. https://voice.baidu.com/act/newpneumonia/newpneumonia/?from=osari_pc_3 adresinden alındı.
- Changjiang Daily. (2020, Şubat 5). The academican is here, the PLA is here, and the medical teams from

- all over the place are here! Nearly 7,000 White Warriors Aid in Wuhan. http://www.wuhan.gov.cn/2019_web/whyw/202002/t20200205_304430.html adresinden alındı.
- Chuanbao, W. (2020, Ocak 31). Turkey provides medical aid to China *People.cn*. <http://world.people.com.cn/n1/2020/0131/c1002-31565913.html> adresinden alındı.
- Hong Kong China News Agency (2020, Şubat 10). Comment on the epidemic situation in China, five 'bad people' and ten 'good people' internationally. <http://www.hkcn.hk/content/2020/0210/808146.shtml> adresinden alındı.
- Hubei Daily. (2020, Şubat 12) Another 12 medical teams assisted Hubei. *Hubei Daily*. http://www.hubei.gov.cn/zhuanti/2020/gzxxgzbd/ys/202002/t20200212_2024741.shtml adresinden alındı.
- Jiandong, W.. (2020, Şubat 10). You know, what kind of catastrophe we have escaped?. *Sina Finance..* <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1658081591656834442&wfr=spider&for=pc> adresinden alındı.
- Official Website of the Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China (FMPRC). (2020b, Şubat 5). Xi Jinping met with Cambodian Prime Minister Hun Sen. <https://www.fmprc.gov.cn/web/zyxw/t1740858.shtml> adresinden alındı.
- Official Website of the Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China (FMPRC). (2020a, Şubat 4). Wang Yi spoke with Iranian Foreign Minister Zarif. <https://www.fmprc.gov.cn/web/wjzbhd/t1739826.shtml> adresinden alındı.
- People's Daily. (2020, Şubat 13). These 'Chinese-style operations' surprised foreign netizens. <https://baijiahao.baidu.com/s?id=1658346458527791865&wfr=spider&for=pc> adresinden alındı.
- Qifan, H. (2020, Şubat 11). Proposal for the Reform of China's Public Health and Epidemic Prevention System under the Epidemic of Novel Coronavirus Pneumonia. *Yi Cai*. <https://m.yicai.com/news/100500338.html?from=timeline&isappinstalled=0> adresinden alındı.
- Tencent Net. (2020, Şubat 11). Japan is astounding. 397 MPs each 5,000 yen to support China's fight against epidemics: deducted from funding. <https://new.qq.com/omn/20200211/20200211A0OY7M00.html> adresinden alındı.
- The Paper. (2020a, Ocak 21). Existence from person to person! Eight questions about Zhong Nanshan: What is the situation of new type of coronavirus pneumonia? https://www.thepaper.cn/newsDetail_

forward_5604388 adresinden alındı.

The Paper (2020b, Ocak 28). Academic perspective tells you whether 5 million Wuhan people 'flee' or 'leave normally'. https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_5654383 adresinden alındı.

The Paper. (2020c, Ocak 12). Novel Coronavirus Pneumonia was officially named COVID-19, and Zhong Nanshan hopes that the epidemic will end around April. https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_5937910 adresinden alındı.

Wenhong, Z. (2020, Ocak 29). Shanghai Rescue Expert Team Leader: Super Epidemic VS The Whole National Power. *The Paper*. https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_5671913 adresinden alındı.

Xinhua Net. (2020a, Şubat 16). Chinese, Turkish top diplomats meet in Munich. http://www.xinhuanet.com/english/2020-02/16/c_138787405.htm

adresinden alındı.

Xinhua Net (2020b, Şubat 14)., Comrade Ying Yong was appointed Secretary of the Hubei Provincial Party Committee. http://www.xinhuanet.com/mrdx/2020-02/14/c_1210474076.htm adresinden alındı.

Xinxin,W. (2020, Şubat 20). The five hundred percent decisive moment. *China Youth Daily*. http://zqb.cyol.com/html/2020-02/20/nw.D110000zgqnb_20200220_7-01.htm adresinden alındı.

Yongchao, J. (2020, Şubat 10). China must be able to pass the customs. *Guangming Daily*. https://article.xuexi.cn/articles/index.html?art_id=6012208050064406528&item_id=6012208050064406528&study_style_id=feeds_default&pid=&ptype=-1&source=share&share_to=wx_single adresinden alındı.